

Lietuva priešinasi, kad NATO atnaujintų santykius su Rusija

Lietuvos užsienio reikalų ministras V. Ušackas ir JAV valstybės sekretorė H. Clinton. EPA-ELTA nuotr.

Briuselis, kovo 5 d. (ELTA) – Briuselyje vykstančiame NATO užsienio reikalų ministrų susitikime kilo ginčas dėl santykių su Rusija atnaujinimo.

Diplomatų duomenimis, pirmiau-

siai Lietuvos ir Čekijos ministrai Vygaudas Ušackas ir Karel Schwarzenberg pasipriešino, kad tučtuojau būtų paskelbta apie pasirengimą atnaujinti NATO ir Rusijos Tarybos darbą.

Pasak diplomatų, V. Ušackas pareikalavo su sprendimu lukterėti bent jau iki NATO viršūnių susitikimo Strasbūre ir Baden Badene, kuris įvyks balandžio 3–4 d. Prieš pat susitikimą jis pareiškė manąs, kad „šiuo momentu dar šiek tiek per anksti pradėti oficialų dialogą“. Pradžioje Rusija turinti išleisti nepriklausomus stebėtojus į separatistinius Gruzijos regionus Pietų Osetiją ir Abchaziją.

JAV, Vokietija, Prancūzija, Didžioji Britanija ir Italija diskusijoje pasisakė už NATO ir Rusijos Tarybos darbo atnaujinimą. Jis buvo sustabdytas, kai Rusija 2008 m. rugpjūtį įžengė į Gruziją.

NATO generalinis sekretorius Jaap de Hoop Scheffer paragino orga-

nizaciją atnaujinti aukšto lygio derybas su Rusija. Pasak J. de H. Scheffer, NATO ir Maskvos ryšiai po žemo rango pareigūnų derybų pastebimai pagerėjo. Jis išreiškė viltį, kad per NATO užsienio reikalų ministrų susitikimą Briuselyje bus pritarta santykių aukštesniu lygiu atnaujinimui. Nors oficialios NATO ir Rusijos aukšto lygio derybos dėl Maskvos karo su Gruzija buvo sustabdytos, gruodžio mėnesį jos neformaliai buvo pratęstos.

NATO diplomatai patvirtino, kad iš principo buvo susitarta dėl jų atnaujinimo. Pirmasis oficialus susitikimas galėtų įvykti ministrų lygiu po balandžio pradžioje įvyksiančio NATO 60-ųjų metinių viršūnių susitikimo, sakė diplomatai. Kad išsklaidytų Gruzijos ir Ukrainos, kurios abi nepaisydamos Rusijos prieštaravimų siekia įstoti į NATO, nuogąstavimus, ministrai taip pat susitiks su gruzinų ir ukrainiečių atstovais.

Nukelta į 7 psl.

Lietuva pasirengusi sumokėti už žydų turtą

Vilnius, kovo 5 d. (Bernardinai.lt) – Lietuvos valstybė sutinka per 10 metų sumokėti 113 mln. litų už negražintą žydų nekilnojamąjį turtą. Tai sudaro maždaug trečdalį dabartinės jo vertės.

Tai numatoma Teisingumo ministerijos parengtame specialiaame Kompensacijos už žydų nekilnojamąjį

turtą įstatymo projekte. Neseniai baigtame rengti dokumente teigiama, kad pinigai turėtų būti pradėti mokėti 2011 m. sausio 1 d. ir baigti 2021 d. kovo 1 d. „Pinigai bus išmokami kasmet dalimis, atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes“, – rašoma projekte. Numatyta, kad pinigai būtų pervedami Vyriausybės paskirtam

fondui.

Turto vertė apskaičiuota remiantis Archyvų departamento pateikta archyvine informacija ir „Registrų centro“ turimais masinio vertinimo duomenimis. Nustatyta, kad išmokos priklauso už 136 objektus, kurių bendra vertė siekia 376,98 mln. litų.

Nukelta į 6 psl.

Šiame numeryje:

- Sporto naujienos. Futbolas. Krepšinis. Sporto renginiai kovo mėn. (p. 2)
- Į krizės verpetą – su D. Grybauskaite (p. 3)
- Ruošiantis VIII Pasaulio lietuvių sporto žaidynėms (p. 4)
- Komentarai. Kas įsteigė Lietuvių Kolegiją Romoje? (p. 5)
- Laiškai, nuomonės (p. 5)
- Lietuvių archyvai, archyvų, archyvams... (p. 8)
- Pinklės (51) (p. 9)
- Gerumo vakaras Jaunimo centre (p. 10)

Valiutų santykis

1 USD — 2.74 LT
1 EUR — 3.45 LT

Pagerbti geriausi metų mokytojai

Vyriausybės vadovas įteikė premijas geriausiems 2008 metų mokytojams.

Gedimino Savickio (ELTA) nuotr.

Vilnius, kovo 5 d. (ELTA) – Vyriausybės rūmuose buvo pagerbti 5 geriausi 2008 m. mokytojai. Už reikšmingus darbus jiems įteiktos 15,6 tūkst. litų premijos.

Sveikindamas Metų mokytojo premijos laureatus premjeras A. Kubilius pasidžiaugė gražia tradicija pagerbti mūsų didžiausio turto – ateities – ugdytojus. „Mokytojo autoriteto sugrąžinimas ir stiprinimas yra visos mū-

sų Vyriausybės švietimo programos esmė. Galiu tik nulenkti galvą prieš Jūsų autoritetą“, – sakė A. Kubilius.

Metų mokytojo premijos įteiktos Martynui Januškaui, Svajūnui Klimui, Jeronimui Mikiparavičiui, Valdonei Navickaitei, Stasei Nedzinskienei. Visi šie mokytojai yra aktyvūs mokyklos, vietos bendruomenės nariai. Jų moksleiviai skina laurus įvairiuose konkursuose.

Šeštadienį — priedas Kultūra.

Kubilius: milijardai ims plaukti netrukus

Vilnius, kovo 5 d. (Lietuviams.com) – Susitikę valdančiosios koalicijos vadovai aptarė ekonomikos skatinimo plano įgyvendinimą ir finansus.

Po susitikimo premjeras Andrius Kubilius teigė, kad šiemet rinką pasieks 5,5 mlrd. Lt injekcija. „Šiuo metu yra parengta projektų už 2,8 mlrd. Lt, tačiau kurdami verslo skatinimo ir namų atnaujinimo fondus mes radome galimybę į ekonomiką paleisti 5,5 mlrd. Lt. Pinigai jau kovo antroje pusėje gali pradėti pasiekti rinką“, – džiūgavo A. Kubilius.

Pasak jo, finansavimą gaus visi, kurie patiria finansinių sunkumų. „Remiamas bus tas verslas, kuris turi ateitį, rinkas ir patiria problemų vien todėl, kad negali gauti pakankamai lėšų“, – aiškino A. Kubilius.

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 03-05-09

DRAUGAS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629

TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

Į KRIZĖS VERPETĄ – SU DALIA GRYBAUSKAITE

VYTAUTAS RUBAVIČIUS

Eurokomisarė Dalia Grybauskaitė apsisprendė siekti Lietuvos prezidento posto. Kelis pastaruosius mėnesius pagrindinė gandy intriga buvo – drįs ar nedrįs D. Grybauskaitė sujausti mūsų politikos „strateguotojų“ numatytus rinkiminiuosius scenarijus.

Galima nujauti, jog apsisprendimą lėmė ne tik ambicijos, bet ir didžiulis visuomenės spaudimas jai rodomu pasitikėjimu. Tokio pasitikėjimo nebuvo sulaukęs joks Lietuvos politikas, jokio Lietuvos politikos visuomenė nebuvo taip ryžtingai kvietusi įsikurti Prezidentūroje. Taip yra šiuo metu, o kaip bus vėliau – pažiūrėsime. Apsisprendimu D. Grybauskaitė sutvirtino atsakingos europinio lygio pareigūnės ir politikės įvaizdį. Užsiminus apie jos įvaizdį, dera pastebėti, kad tame įvaizdyje gausu natūralių asmenybinių bruožų, o tokia dermė tarp Lietuvos politikų didelė retenybė. Na, jei nekreipsime dėmesio į tuos politikus, kurie savo įvaizdį kuria iš sceninių ar reklaminių vypsulių.

Visuomenė su D. Grybauskaite sieja tokius didelius lūkesčius, kad galima tikėtis, jog prezidento rinkimų kampanijos metu visuomenei mažiau rūpės net įsibėgėjančios krizės apraiškos. Su ja žmonėms ir krizę pakelti gali būti lengviau – rinkimai atliks ne tik terapinį, bet ir visuomenę apjungiantį vaidmenį.

tojų” savivalę, o sykiu ir paskatinti visos politinės korupcinės sistemos pertvarką. Čia jau priklausytų nuo pačios prezidentės požiūrio į demokratijos plėtrą, pilietinės visuomenės saviugdą ir kitus dalykus. Kadangi antras prezidento vertimas per tokį trumpą laiką jau būtų aiškus „perviršis“, tad beveik neįmanomas, – D. Grybauskaitę reikėtų „versti“ per rinkimų kampaniją. „Užversti“ skandalais, teismais. Ypač teismais – juk gyvename teisinėje valstybėje.

Tačiau užkulisiniai priešininkai turi atsižvelgti į vieną svarbią aplinkybę. Žmonės šiuo metu vis labiau niršta, visuomenėje kaupiasi socialinių nerimastingos agresijos židinių, galinčių prasiveržti smurtu. Tad D. Grybauskaitės „užvertimas“ gali sukelti dalies visuomenės įtūžį. Juk mažai kas patikės teisininkų išvadomis, neleidžiančiomis visuomenės geidžiamai politikai užimti prezidento postą. Tos išvados būtų suvoktos kaip politinės korupcinės sistemos veikėjų pastangos neleisti piliečiams išreikšti savo valią. Toks parodomasis akibrokštas gali sukelti masinius

Nemenkas D. Grybauskaitės privalumas, kad jai teko galimybė ištrūkti kuriam laikui iš vietinės politinės terpės ir į ją pažvelgti iš europinės politikos bei politinės kultūros aukštumos. Iš ten geriau matyti užsienio partneriams neįžiūrimi vidiniai korupciniai žaidimai, kuriuose nacionaliniai interesai svarbūs tik dėl savo kainos bei paklausos. Tad niekas nenustebts dėl įnirtingos jos juodinio kampanijos – kaip kitaip sutrukdyti pasiekti rinkimų pabaigą. A. a. Vytauto Pociūno žūtis ir jo atminimo dergimo operacija, kurią suplanavo ir vykdė vadinamieji kolegos, parodė, kaip žemai yra puolęs mūsų politinis elitas, aukščiausiu lygiu stojęs ginti dergėjų. Deja, ir dalis žiniasklaidos, pasirengusios pagal pelningą užsakymą purvais drabstyti „strateguotojams“ neįtikėjusius ar jiems pavojų keliančius žmones. Ypač tuos, kuriems dar rūpi mūsų valstybės ir piliečių interesai.

Pastaruoju metu viešumoje rodėsi ženklų, kad D. Grybauskaitei nevertėtų veltis į parodomąsias vietines politines kovas – juk eurokomisarė rinkėjams ruošiamą farsą neabejotinai paverstų tikru politiniu vyksmu. Be to, su jai parodytu didžiuliu visuomenės pasitikėjimu nori nenori tektų skaitytis. Tas pasitikėjimas galėtų smarkiai apriboti „strateguo-

atsakomuosius veiksmus, nukreiptus prieš pačią korupcinę sistemą.

Visuomenė su D. Grybauskaite sieja tokius didelius lūkesčius, kad galima tikėtis, jog prezidento rinkimų kampanijos metu visuomenei mažiau rūpės net įsibėgėjančios krizės apraiškos. Suprantama, krizė niekur nedings, neišnyks kaip sapnas, tačiau visuomenei labiausiai rūpės atvesti D. Grybauskaitę į Prezidentūrą ir šitaip įgyvendinti savo svajonę. O jau vėliau – kas bus, tas bus. Tad su D. Grybauskaite žmonėms ir krizę pakelti gali būti lengviau jau vien dėl to, kad rinkimai atliks ne tik, sakykime, terapinį, bet ir visuomenę apjungiantį vaidmenį – mes rinkome ir mes išrinkome.

Tačiau pati pretendentė nežada lengvinti gyvenimo – ji atvirai pripažįsta krizę tik pradėjus siausti. Tikrieji sunkumai dar prieš akis. Ji žino, ką sako. Juk šiuo metu pasaulyje nėra tokių ekonomikos bei finansų srities protų, kurie pasakytų, ką reikėtų daryti. Kol kas net nesuvokiama, kokios apimtys yra ta pasaulinė krizė ir kokie sisteminiai pokyčiai mūsų laukia. Jei manome, kad gyventi politinės korupcinės sistemos, neatsakingos vartojimo narkomanijos ir visiškai „išsilaisvinusio“ pasaulinių bankų išvaginėjimo sąlygomis neįmanoma gyventi, tai nori ne-

Stebuklas, vis labiau panašėjantis į tragediją

DALIA CIDZIKAITĖ

Prąėjus maždaug mėnesiui nuo aštuonetukų Los Angeles, CA gimimo, kalbos apie įvykį bei jo veikėjus vis dar netyla. Pažiūrėjus nuo kūdikių gimimo iki dabar pasaulio spaudoje pasirodžiusių straipsnių antraštes nesunku pastebėti besikeičiančią visuomenės nuomonę tiek apie jaunos moters poelgį, tiek apie motinos asmenybę. Štai keletas jų: „Aštuonetuką pagimdžiusi Kalifornijos gyventoja išgyvena ekstazę“; „Aštuonetuką pagimdžiusios bedarbės vienišės viltis — televizijos pinigai“; „JAV aštuonetuką pagimdžiusi motina: ‘Esu pusiau arabė, pusiau lietuvė’“; „Aštuonetuko mama: motina didvyrė ar neatsakinga psichopatė?"; „Aštuonetuko motina prašo pinigų ir dovanų“; „Aštuonetuko motina dėl grasinimų mirtimi priversta slapstyti“.

Po tokio reto atvejo medicinoje, iš pradžių sutikto su visuotiniu susižavėjimu bei nuostaba, ėmė aiškėti konkrečios detalės apie pastojimą ir pastojimo aplinkybes. Beveik visos jos – nerimą keliančios. Taip pirminė nuomonė apie „stebuklą“ nejučia, bent jau mano akyse, ėmė virsti jaunos moters ir jos dabar jau keturiolikos vaikų šeimos tragedija. Tragedija, prie kurios eita ilgai ir kuri šiai gausiai amerikiečių šeimai tik prasidėjo.

Dirbtiniu būdu apvaisinta išsiskyrusi 33 metų motina Nadya Suleman jau turėjo šešis, kiek paaugusius vaikus, taip pat gimusius dirbtinio apvaisinimo būdu. Jos vyriausiam sūnui – septynerių metų Elijah nustatytas dėmesio stokos ir hiperaktyvumo sutrikimas (attention deficit and hyperactivity disorder), dukteriai Amerah yra šešeri, o sūnui Joshua Jacob — penkeri. Po to eina trejų metų Aidan su autizmo požymiais ir dvynukai Caleb ir Calyssa, pastarasis vaikas turi kalbos sutrikimą.

Prie šių šešių vaikų netrukus prisijungs neseniai gimęs aštuonetas: Jonah, Noah, Maliah, McCai, Isaiah, Naryiah, Jeremiah ir Josiah. Kokie sutrikimai ar net ligos išryškės jiems beaugant, belieka spėlioti.

Spauda rašo, jog kai praėjusiais metais Suleman nusprendė vėl pastoti, ji norėjo tik vienos mergaitės. Po dirbtinio apvaisinimo daktarai jai pranešė, kad gims septynetukas. Moteriai buvo patarta sumažinti embrionų skaičių, bet ji nepaklausė, ir – po 31 savaitės gimė ne septyni, bet aštuoni kūdikiai.

Kol kas išsiskyrusi Suleman gyvena trijų miegamųjų name. Aštuonetukas dar kurį laiką nevažiuos į namus ir bus prižiūrimas gydytojų ligoninėje. TV žurnalistų kalbinama Suleman pripažino, kad nors trys miegamieji ir nėra daug, jai nerūpi, kad gyvenimo sąlygos neidealios. Ji džiaugėsi, kad lauke yra daug gamtos — atrodo, tarsi būtų koks miškas. Nesvarbu, kad, kaip rašo vienas Didžiosios Britanijos dienraštis, ant žolės palei namą matyti sulaužyti žaislai, parūdiję vežimėliai ir vaikų dviračiai.

Šiuo metu medicinos sanitarės specialybę turinti Suleman yra bedarbė. Ji sakosi neimanti paramos iš valstybės, negaunanti pašalpos už vaikus, tik kas mėnesį naudojami maisto talonai. Keturiolikos vaikų motina yra pasiėmusi paskolą, kad galėtų studijuoti. Ji planuoja savo studentišką skolą gražinti, kai, pabaigusi studijas vaikų psichologijos srityje, pradės dirbti puse etato. Suleman taip pat samdo auklę vaikams prižiūrėti, auklė dirba 12 val. per dieną.

Suleman kaltę dėl savo aistros turėti didelę šeimą verčia tėvams, kurie, pasak moters, net ir išsiskyrę liko gyventi drauge vien dėl jos. Suleman tėvas Ed yra irakietis, o motina Angela – lietuvė. Jie yra labai skirtingi: mama – europietė, tėtis – iš Vidurio Rytų, sakė jauna moteris. „Aš buvau užauginta išsiskyrusių tėvų. Kai augau, jie miegojo atskiruose kambariuose. Jie pasiliko drauge dėl manęs. Tai buvo reikšminga. Aš tiesiog norėjau vaikų“, – prisipažino Suleman.

Jei tikėsime jauna 14 vaikų motina, dabar ji tikrai laiminga – visos jos svajonės apie didžiulę šeimą išsipildė su kaupu. Suleman nuomone, dabar jos šeima yra išbaigta. Ir dar. 33 metų moteris įsitikinusi, kad jei reikėtų laiką pasukti atgal, ji ničnieko nekeistų.

Neseniai į mano el. pašto dėžutę atėjęs laiškas su nuoroda apie aštuonetuko motiną ir jos lietuvišką kilmę, pavadintas „Gėda!“, mažiausiai prisideda prie šio atvejo suvokimo ir įvertinimo. Mums turėtų būti gėda ne todėl, kad Suleman yra lietuvių kilmės ir kad jos mama yra lietuvė. Mums reikėtų sunerinti dėl kitų dalykų: neatsakingų ir savanaudiškų sprendimų bei po jų sekančių poelgių, visuomenės požiūrio į dirbtinį apvaisinimą, suteiktas laisves daktarams ir jų pacientams bei atsakomybę. Ir tai – tik ledkalnio viršūnė.

nori teks pripažinti būtinumą keistis iš esmės ir baigti melstis „BVP augimo“ stabiai.

Kol kas pasaulis negali išsilaisvinti iš ekonomikos ir visokių kitokių „augimų“ ideologijos, kitaip tariant, finansinio spekuliacinio kapitalo laisvės pančių. Tie pančiai ir verčia be atodairos pumpuoti mokesčių mokėtojų pinigus į privačius bankus.

Kad ir kokios ideologijos laikytųsi D. Grybauskaitė, jai turėtų padėti ne tik puikus europinių ir pasaulinių finansinių užkulisų išmanymas, bet ir užtarnautas europinių institucijų bei politikų pasitikėjimas. O pasitikėjimas šiuo metu – pats didžiausias ir veiksmingiausias kapitalas.

Ruošiantis VIII Pasaulio lietuvių sporto žaidynėms

LORETA TIMUKIENĖ

Pasaulio lietuvių sporto žaidynės (PLSŽ) turi galias tradicijas. Pirmoji Lietuvos tautinė olimpiada įvyko 1938 m. Kaune. Vėliau žaidynes ilgam nutraukė Antrasis pasaulinis karas. Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos (ŠALFASS) sumanymu po 40 metų pertraukos buvo atkurtos senosios tradicijos ir 1978 m. Toronto mieste buvo surengtos pirmosios pasaulio lietuvių sporto žaidynės, kuriose dalyvavo 1,101 sportininkas. 1983 m. Čikagoje įvyko antrosios, o 1988 m. Adelaidėje – trečiosios žaidynės. Atkū-

rus Lietuvos Nepriklausomybę, 1991 m. Lietuvoje įvyko ketvirtosios PLSŽ, kuriose dalyvavo apie 3,000 lietuvių kilmės sportininkų iš 12 pasaulio šalių. 1995 m. Lietuvoje vykusiose penktose žaidynėse dalyvavo 4,870 sportininkų. Nuo to laiko žaidynės rengiamos tik Lietuvoje: 1998 m. surengta II Lietuvos tautinė olimpiada ir šeštosios žaidynės, kuriose sulaukta 4,367 dalyvių, 2005 m. – VII PLSŽ, kuriose dalyvavo 5,134 lietuviai (541 iš užsienio) iš 18 šalių. Prieš VII PLSŽ, 2005 m. birželio 30 d., Kūno kultūros ir sporto departamente įvy-

kusiame Pasaulio lietuvių forume buvo nutarta PLSŽ rengti kas 4 metai ir tik Lietuvoje.

Apie šių metų sporto šventę paprašėme papasakoti VIII PLSŽ Darbo grupės atsakingą sekretorę, Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos (LR) Vyriausybės Kūno kultūros strategijos skyriaus vedėją **Mildą Laurutėnaitę**.

Renginio organizatoriai

VIII PLSŽ vyks šių metų birželio 25–28 d. Vilniuje. Žaidynių atidarymas – birželio 27 d. Vilniaus Kalnų parke. Šių metų žaidynės skiriamos Lietuvos vardo paminėjimo 1000-čiui ir „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ paminėjimui. VIII PLSŽ globoja LR prezidentas Valdas Adamkus, kuris, beje, buvo II pasaulio lietuvių sporto žaidynių, vykusių 1983 m. JAV, organizacinio komiteto pirmininkas, o vadovauja LR ministro pirmininko patvirtinta darbo grupė. Darbo grupės pirmininku patvirtintas Kūno kultūros ir sporto departamento generalinis direktorius Algirdas Rasanas.

Baigiamąsias varžybas organizuoja Darbo grupė kartu su Kūno kultūros ir sporto departamentu prie LR Vyriausybės, Lietuvos tautiniu olimpinio komitetu, Lietuvos sporto federacijų sąjunga, sąjunga „Sportas visiems“, Lietuvos aeroklubu. Tiesiogiai žaidynių varžybas vykdo sporto šakų ir sporto visiems federacijų, sąjungų sudarytos teisėjų kolegijos. Praktinius pasirengimo PLSŽ ir jų vykdymo klausimus sprendžia Darbo grupės sudarytas direktoratas, kuriam vadovauja Kūno kultūros ir sporto departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas Ritas Vainas.

Milda Laurutėnaitė

Žaidynių dalyviai

PLSŽ gali dalyvauti neprofesionaliojo sporto atstovai – bet kokio amžiaus lietuviai, mišrių šeimų atstovai iš visų pasaulio žemynų, Lietuvos sportininkai mėgėjai, neįgalūs žmonės, pageidaujantys pagal savo sugebėjimus pasivaržyti vienos ar kitos žaidynių programoje numatytos sporto šakos varžybose. Užsienio šalies sportinių žaidimų komandoje trečdalis žaidėjų gali būti ne lietuvių kilmės, bet turi būti žaidžiantys jų sporto klubų komandose.

Paraiškas dalyvauti jau atsiuntę iš Latvijos, Baltarusijos, Rusijos (Altajaus krašto, Maskvos, Kaliningrado, Murmansko), Kanados, Liuksemburgo, Lenkijos, Prancūzijos, Estijos, Australijos ir JAV. Dar tikimasi sulaukti paraiškų paštu. Iš viso yra užsiregistravę daugiau kaip 500 užsienio lietuvių.

Žaidynėse tikimasi sulaukti nemažai sportininkų iš Jungtinių Valstijų. Laukiama didžiausios krepšinininkų iš JAV delegacijos, tikimasi pamatyti golfo bei plaukimo atstovus. Kanadiečiai dalyvaus krepšinio (5 komandos), kėglių, plaukimo, šaudymo ir teniso varžybose. Kanadiečių delegaciją sudaro 120 žmonių. Šiais metais tikimasi sulaukti daugiau užsienio lietuvių nei paskutinį kartą, prieš ketverius metus, surengtose žaidynėse. Užsienio lietuvius atvykti į Lietuvą tomis dienomis vilioja ne tik ši sporto šventė, bet ir Lietuvos vardo tūkstantmečio paminėjimo bei „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ renginiai.

Sporto žaidynių programa

Į žaidynių programą užsienyje gyvenantiems lietuviams pasiūlius ir Lietuvos sporto federacijoms pageidaujant įtrauktos 26 sporto šakų varžybos. PLSŽ programą sudaro žaidynių atidarymas, aviacijos sporto šakų atstovų pasirodymai, bėgimas ir ugnies nešimas „Aplink Lietuvą“, įvairių sporto šakų varžybos, kultūrinė programa, žaidynių uždarymas bei Pasaulio Lietuvių Bendruomenių atstovų ir Lietuvos pagrindinių sporto organizacijų vadovų forumas.

Renginio organizatorių pasiteiravome, ar žaidynių programos nepakeis visus užklupęs sunkmetis. Pasak jų, kai ką gali tekti keisti, galvojama atskirose sporto šakose sumažinti rungčių skaičių, o tas sporto šakas, kuriose nedalyvaus užsienio lietuviai, galbūt iš viso išbraukti. Sporto šakų skaičius gali kisti priklausomai nuo to, ar bus dalyvių iš užsienio šalių. Kovo mėnesį planuojamas surengti darbo grupės posėdis, tuomet bus nuspręsta, kurias sporto šakas galbūt tikslinga išbraukti.

Žaidynių dalyviai dalyvaus eisenoje į Kalnų parką, Arkikatedroje bus šventinama vėliava. Todėl tikimasi, kad žaidynių atidarymo sporto šventėje dalyvausiančios užsienio ir LR sportininkų delegacijos vilkės šventine arba sportine apranga, turės savo sporto organizacijų vėliavas. Kaip sakė renginio organizatoriai, jei leis lėšos, numatoma surengti bendrą dalyvių vakaronę.

Apie VIII PLSŽ ir JAV lietuvių sportininkų dalyvavimą jose skaičiuokite kituose „Draugo“ numeruose.

MARGUTIS II

LIETUVIŲ RADIJO LAIDOS

Per WCEV radijo stotį 1450 AM banga
kiekvieną vakarą nuo 8 val. v. iki 8:45 val. v.
klausykite seniausios Amerikoje
lietuviškos radijo laidos

Tel. 773-476-2242

**AMERIKOS LIETUVIŲ RADIJO LAIDAS GALITE GIRDĖTI
INTERNETU www.wcev1450.com**

Komentaras

Istorijos vardan: kas įsteigė Lietuvos Kolegiją Romoje?

KUN. IGNAS URBONAS

„Drauge“ Dalia Žemaitytė spalio 25 d. ir Daiva Gailiūtė lapkričio 14 d. paskelbė gražius straipsnius apie Lietuvos Kolegiją Romoje. Jos informaciją apie Kolegiją gavo iš dabartinio Kolegijos rektoriaus mons. Petro Šiūrio. Ir ta jo duota informacija mane nustebino. Pirmame straipsnyje atrodo, kad Kolegiją įsteigė mons. Antanas Briška iš Čikagos, nupirkęs tuos abu rūmus. Antrame straipsnyje sakoma, kad tą Kolegiją įsteigė po karo iš Vokietijos atvykę klierikai (jų 20), vadovaujami kun. dr. Lado Tulabos.

Mano žiniomis, yra kita istorija, kuri, man atrodo, yra patikimesnė ir logiškesnė. Lietuvai 1918 m. tapus Nepriklausoma valstybe, 1926 m. pop. Pijus XI įsteigė Lietuvos bažnytinę provinciją. Iki to laiko Lietuvos Bažnyčia 600 metų priklausė Lenkijos bažnytinei provincijai. Pirmuoju Lietuvos bažnytinės provincijos vadovu – metropolitu tapo Kauno arkiv. Juozapas Skvireckas. Jis greit suvokė, kad Romoje reikia turėti savo Kolegiją ir netrukus atidarė Šveicarijos banke sąskaitą su stipria tarptautine valiuta būsima Kolegijai Romoje. Visos Lietuvos vyskupijos tą sąskaitą didino.

Man šiek tiek apie tą sąskaitą teko išgirsti iš Šveicarijos diplomato. Aš, pasitraukęs iš Lietuvos 1944 m., Švarvaldo kalnuose, Vokietijoje, buvau vieno vienuolyno kapelionu. Karui pasibaigus Švarvaldo kalnų papėdėje, gražiam Vokietijos kurorte Baden-Baden, atsidarė Šveicarijos konsulatą. Pirmasis okupuotoje Vokietijoje. Man jis buvo arti ir aš netrukus nuvykau jį aplankyti. Konsulą radau vieną, be darbo, jis mielai su manimi pakalbėjo. Aš jo paklausiau, ar lietuviams bus galimybė patekti į Šveicariją? Jis atsakė, kad gavo daugybę prašymų iš prof. Mykolo Biržiškos ir kitų, bet jog visiems atsakė – ne. Šveicarijos vyriausybė nutarė į Šveicariją įleisti tik du lietuvius: Kauno arkivyskupą Juozapą Skvirecką ir prelatą Kazimierą Šaulį, nes jie turi Šveicarijos bankuose sąskaitas.

Prel. Šaulys Šveicarijos banke turėjo savo asmeninę sąskaitą, nes jis, kai Lietuvoje būdavo šaltas ir lietingas ruduo, atostogaudavo prie Vi-

duržemio jūros, o vasaras visada praleisdavo Lietuvoje. Jis 1944 m. kaip Vasario 16-osios signataras turėjo pasitraukti iš Lietuvos, nes bolševikai signatarus, kurie liko, visus sušaudė. Pasitraukęs iš Lietuvos jis apsigyveno pietinėje Šveicarijoje – Lugano mieste, kur ir mirė, sulaukęs 95 metų.

Arkiv. Skvireckas niekad jokių atostogų neimdavo ir dirbdavo prie Šv. Rašto vertimo. Turėjęs pasitraukti iš Lietuvos apsigyveno viename Austrijos vienuolyne. Karui pasibaigus, jis tuojau per Šveicariją atvyko į Romą, kur buvo priimtas popiežiaus Pijaus XII. Arkivyskupas įteikė popiežiui visų Lietuvos vyskupų vardu prašymą – leisti įsteigti Romoje Lietuvos Kolegiją ir tą Šveicarijos banke esančią sąskaitą pervesti Vatikanui. Popiežius Pijus XII leidimą davė. Valstybės vyskupų prašymu ir popiežiaus leidimu Romoje buvo įkurtos visos tos Kolegijos.

Arkiv. Skvireckas pirmuoju Lietuvos Kolegijos rektoriumi paskyrė jėzuitą kun. Joną Kubilių. Jis, nežinia dėl kokių priežasčių, atsisakė. Tada arkiv. Skvireckas rektoriumi paskyrė tik ką su klierikų ir jaunų kunigų būreliu iš Vokietijos atvykusį kun. dr. Ladą Tulabą, studijavusį ir gavusį Šv. Rašto doktoratą Romoje. (Tulaba yra mano Alytaus gimnazijos tos pačios klasės draugas.)

Arkiv. Skvireckas, formaliai ir oficialiai įsteigęs Lietuvos Kolegiją ir pavadęs Kolegiją suorganizuoti kunigui dr. Tulabai, grįžo į vienuolyną Austrijoje. Tulabai nebuvo lengva ją organizuoti. Pradžioje jie buvo apsisotę Brazilijos kolegijoje. Vatikanas, tik gavęs iš Šveicarijos sąskaitos pinigų, paskolino (žinoma, lyromis) Tulabai pinigų, už kuriuos jis nupirko tą vienuolyną – pirmuosius Kolegijos rūmus, kuriuose apsigyveno lietuviai.

Tada iš Amerikos atvažiavo kun. Antanas Briška ir įteikė savo auką Kolegijai. Už ją buvo nupirkta žemės ūkis Tivolijoje (Tivoli). Šiame ūkyje Kolegijos naudai savo pasiaukojimu didelį vaidmenį atliko Kolegijos ekonomas mons. Antanas Jonušas. Girdejau Kolegijoje kalbant, kad labai ankstyvais rytais kun. Jonušas iš Tivolio su pienu jau būdavo Romoje. Jis buvo žinomas Vatikanui, ypatin-

Villa Lituania ir Lietuvos Kolegija Romoje.

Laiškai, nuomonės, komentarami

Rašykite mums el. pašto adresais: redakcija@draugas.org
dalia.cidzikaite@gmail.com

DAR DĖL BALF'O UŽDARYMO

„Draugo“ š. m. vasario 5 d. numerio Algimantas S. Gečys savo laiške apie „Saulutės“ organizaciją, užsimena apie BALF'ą, išreikšdamas mintį, kad BALF'ą teko uždaryti dėl centro valdybos pirmininkės Marijos Rudienės mirties, ir spėlioja, kad BALF'as gal galėjo būti išsaugotas, jeigu būtų išlikęs ALT'ai pavaldus. Abu šie A. Gečio teiginiai nėra paremti faktais ir neatitinka tikrovės.

BALF'o uždarymo priežastis buvo ne ilgametės pirmininkės Marijos Rudienės amžinybės išėjimas, bet žymiai prarėtėjusios darbuotojų ir veikėjų eilės, daugiausia dėl jų pažengusio amžiaus ir su tuo susijusiomis negaliomis, taip pat dėl nuolat mažėjančio rėmėjų bei aukotojų skaičiaus ir gaunamų aukų sumos.

Veiklos nuosmukis neįvyko staiga. Per paskutinius šešerius-septynerius metus aiškiai buvo matoma, kad reikia ieškoti jaunesnių jėgų ir naujų veiklos būdų, kad BALF'as galėtų tęsti prasmingą veiklą. O 2006 m. direktorių metiniame suvažiavime, dalyvaujant ir M. Rudienei, buvo pradėta rimtai svarstyti apie uždarymo galimybę, esant tokioms sąlygoms, ypatinai, kada kasmet drastiškai mažėjo gaunamų aukų sumos. Kitais 2007 metais direktorių suvažiavime jau buvo iškeltas konkretus pasiūlymas BALF'ą uždaryti. Tačiau kelių entuziastingų veikėjų pasiūlymu, nutarta dar metus palaukti. Ap-

linkybėms nepasikeitus, 2008 m. balandžio 12 d. įvykusiame suvažiavime po rimtų svarstymų ir gyvų diskusijų balsų dauguma buvo nutarta BALF'ą uždaryti. Šiam sprendimui visiškai pritarė centro valdybos pirmininkė M. Rudienė. Apie direktorių nutarimą buvo pranešta visiems BALF'o skyriams ir veikėjams 2008 m. gegužės 5 d. laišku, kuriame buvo apibendrintai išdėstytos uždarymo priežastys ir kurį pasirašė M. Rudienė ir direktorių tarybos pirmininkas Pranas Budininkas. Oficialūs uždarymo formalumai dar užtruko iki 2008 m. pabaigos.

BALF'as niekada nebuvo ir negalėjo būti ALT'ai pavaldus. BALF'as buvo įsteigtas ALT'os iniciatyva 1944 m. sušauktame visų tuometinių JAV lietuvių pagrindinių organizacijų atstovų suvažiavime ir buvo įregistruotas kaip atskira ir savarankiška šalpos organizacija. Kadangi ALT'a yra visuomeninė-politinė organizacija, o BALF'as yra grynai šalpos organizacija, abiem yra taikomi skirtingi valdžios (ypatingai IRS) reikalavimai. Todėl BALF'as ir negali būti pavaldus ALT'ai. Be to, iškyla klausimas, ar ALT'a šiandien nesusiduria su tokiais pačiomis problemomis kaip ir BALF'as – veiklių veikėjų, rėmėjų ir lėšų trūkumu?

Pranas Budininkas, PhD
St. Pete Beach, FL

TAI YRA DIDVYRIŠKAS DARBAS

Esu skaitęs „Drauge“ A. Paužuolio aprašymą apie jūrų skautą Vytenį Karaitį, pereitą rugpjūčio mėnesį išgelbėjusį jaunuolę (2008 m. gruodžio 17 d.). Jis šoko į šaltą, banguojantį ir audringą Michigan'o ežerą ir ištraukė iš ežero dugno skenduolę (kurią vėliau krante atgaivino). Tai yra tikrai didvyriškas darbas, kur už gyvybės išgelbėjimą gaisrininkams ir policininkams yra įteikiami medaliai ir žymenys. Ačiū gerb. A. Paužuoliui

už aprašymą, kitaip mes niekas apie šį įvykį nežinotumėm.

Noriu pastebėti, kad tokį pat darbą yra atlikęs Vytenio senelis – Algirdas Karaitis. Jis išgelbėjo mano sesutę Elytę Rovinskaitę (dabar Rožėnienę), skendusią Alvito ežere. Tai buvo vokiečių okupacijos metais, kai kybartiečiai moksleiviai ten šventė gimnazijos mokslo užbaigimą.

Origenas Rovinskas
La Grange Pk., IL

Redakcijos pastaba. Skaitytojų laiškuose pateikta nuomonė nebūtinai sutampa su „Draugo“ redakcijos nuomone. Taip pat primename, jog laiško autorius, ypač elektroninio laiško, turi būtinai jį pasirašyti bei nurodyti savo adresą ir telefono numerį. Anoniminių laiškų ir laiškų be adreso nespausdiname.

gai Vatikano banke. Kolegijoje kalbėdavo, kad vienas Vatikano banko direktorius, italas sakė: „Už vieną kun. Jonušo šypsnį jam duociau milijono lyrų paskolą.“

Kolegijai vadovavęs prel. Tulaba rinko Kolegijos išlaikymui aukas. Turėdamas Vatikano pasą, dažnai lankėsi Amerikoje ir, manau, Kolegija buvo išlaikoma Amerikos lietuvių kunigų ir katalikų pasauliečių aukų dėka. Aukos, atrodo, nebuvo mažos, nes Tulaba už jas nupirko kitus, už gatvelės stovinčius rūmus. Juose įrengė pensionatą, kuris, manoma, sustiprino Kolegijos ekonominę ateitį.

Po prel. Tulabos Kolegiją valdė prel. Bartkus, kuris palaikė artimus ryšius su Amerikos lietuvių katalikų Vyčių organizacija.

Lietuvai esant okupuotai, Lietu-

vių Kolegija Romoje suvaidino labai didelį religinį ir tautinį vaidmenį užsienyje. Todėl jos istorija mums visiems yra svarbi. Visai nekaltas yra naujas Kolegijos rektorius mons. Šiūrys, nes, atrodo, tokios istorijos, kurią aš čia miniu, Kolegijos archyve nėra.

Tad, mano žiniomis, istorija yra tokia: Lietuvos metropolitas arkiv. Skvireckas visų Lietuvos vyskupų vardu Kolegiją įsteigė 1945 m., o prel. Tulaba ją suorganizavo ir per daugybę metų ją išlaikė. Jam padėjo mons. Antanas Jonušas ir kiti. Mano šaltiniai: istorija apie kun. Antaną Brišką – prel. L. Tulaba, o apie arkiv. Juozapą Skvirecką ir sąskaitą Šveicarijoje – istorikas dr. mons. Paulius Jatulis, kuris pats asmeniškai dalyvavo tą sąskaitą iš Šveicarijos banko į Vatikano banką perkeltant.

Keičiasi dokumentų išdavimo tvarka

Užsienio valstybėse išduoti dokumentai turi būti legalizuoti arba patvirtinti pažyma. **Alfa.lt** nuotr.

Vilnius, kovo 5 d. (Lietuvians.com) – Vyriausybė pakeitė teisės į Lietuvos Respublikos pilietybę išsaugojimą patvirtinančių doku-

mentų išdavimo tvarką. Sprendimu atsisakyta reikalavimo asmenims pateikti dokumentą, patvirtinantį sumokėtą valstybės rinkliavą už teisės į LR pilietybę išsaugojimo pažymėjimo išdavimą.

Šį dokumentą reikės pateikti tik konsulinėms įstaigoms, kurioms jis yra svarbus tuomet, kai šis mokestis sumokamas banko pavedimu, nes kai kuriose užsienio valstybėse nėra pakankamai išplėtotą elektroninę bankininkystę ir galioja ilgesni bankinių pavedimų vykdymo terminai.

Taip pat nutarta, jog prašymas išduoti teisės į LR pilietybę išsaugojimo pažymėjimą kartu su prie jo pridedamais dokumentais bus priimamas tik tada, kai asmuo sumokės valstybės rinkliavą arba konsulinį mokesťį.

Sprendime nurodyta, jog užsienio valstybėse išduoti dokumentai turi būti legalizuoti arba patvirtinti pažyma, įrodančia, jog dokumentas yra išduotas valstybės įstaigos ar pareigūno ir yra oficialus toje valstybėje bei yra išverstas į lietuvių kalbą.

Nukentėjusiems „flyLAL“ klientams siūloma atsilyginti

Vilnius, kovo 5 d. (BNS) – Jau artimiausiomis dienomis tarp veiklos nebevykdančios Lietuvos nuolatinių skrydžių bendrovės „flyLAL-Lithuanian Airlines“ akcininkų ir nukentėjusių keleivių turėtų išsivairuoti paliaubos. Žmonės veikiausiai pasitenkins puse sumos, kurią siekia atgauti. Tokiu atveju žmonės atsisakys bet kokių tolesnių priekaištų „flyLAL“.

„Sumokėdama bent pusę sumos, ‘flyLAL’ pripažįsta, kad dėl jos kaltės tie nuostoliai buvo patirti. Jeigu ta pusė sumos patenkina keleivių lūkesčius, manau, nuo to bus tik geriau“, – sakė susisiekimo ministras Eligijus Masiulis.

Pagal siūlomą susitarimą su kiekvienu nukentėjusiųjų iniciatyvinės grupės nariu bus sudaroma sutartis dėl nuostolių atlyginimo. Į 50 proc. atlyginamų nuostolių neįeis nei

pagal europinę teisę priklausančios žalos atlyginimas, nei moralinės žalos atlyginimas.

Be to, likusi pusė atlygintinos sumos, kaip kreditorių reikalavimai, veikiausiai bus perleista „flyLAL“ akcininkams. Jeigu įmonė sugebės atnaujinti veiklą arba padengti dešimtis milijonų litų siekiančias skolas, iniciatyvinės grupės nariai galės atgauti ir likusią sumos dalį.

Nuostoliams atlyginti pagal šį susitarimą „flyLAL“ atstovai siūlo skirti daugiau kaip 167 tūkst. litų, kuriuos pasidalytų 380 žmonių – vienam nukentėjusiajam vidutiniškai teks apie 440 litų. Dauguma iniciatyvinės grupės narių pritaria tokiam siūlymui, nes siekdami skolas atgauti per „flyLAL“ bankroto procedūrą jie atsidurtų kreditorių eilės gale.

Lietuva pasirengusi sumokėti už žydų turtą

Atkelta iš 1 psl.

Lietuva sutinka atlyginti už išlikusią nacionalizuotą ar kitaip nusiauvintą žydų bendruomenių turtą, kuris naudotas religiniams, kultūros, švietimo, mokslo ar labdaros tikslams, išskyrus žemę. Pagal galiojančius įstatymus Lietuva žydų religinėms bendruomenėms yra grąžinusi tik maldos namus.

„Siekiant užtikrinti skaidrų ir atsakingą lėšų panaudojimą, įstatymo projekte įtvirtinama, kad pagal šį įstatymą išmokėti pinigai turės būti naudojami tik Lietuvos žydų religiniams, kultūros, švietimo, mokslo ir labdaros tikslams Lietuvoje, taip pat nuo totalitarinių režimų nukentėjusiems žydų tautybės asmenims, gyvenusiems Lietuvoje, paremti“, – teigiama aiškinamajame rašte.

Šį projektą Teisingumo ministerija pateikė derinti suinteresuotoms valstybės įstaigoms ir trims žydų bendruomenėms.

Lietuvos žydų bendruomenės

vykdomas direktorius Simonas Gurevičius sakė, kad jų organizacija jau pradėjo nagrinėti projektą, bet savo išvadų dar nėra pateikusi. Lietuvos valstybės siūlomos sumos jis kol kas nenorėjo vertinti. „Susipažinsime su atlygio skaičiavimo metodika, skaičiavimu. Pažiūrėsime, ar viskas padaryta lygiai taip pat, kaip kitoms konfesijoms. Jeigu viskas padaryta lygiai taip pat, negali būti kalbos, didelė tai suma ar maža“, – tvirtino S. Gurevičius.

Jis pabrėžė, kad žydų bendruomenė stengsis užtikrinti, jog restitucijos procesas būtų skaidrus. „Stengsimės rasti sprendimą, naudingą ne tik Lietuvos žydų bendruomenei, bet ir plačiajai Lietuvos visuomenei. Suprantame, kokia dabar sudėtinga padėtis“, – kalbėjo Lietuvos žydų bendruomenės atstovas. Jis vylėsi, kad šis atlygio mokėjimas nesukels papildomos įtampos visuomenėje.

Lietuva yra viena iš paskutinių valstybių Europoje, iki šiol neišsprendusi žydų turto grąžinimo klausimo.

STT domisi Sveikatos apsaugos ministerijos veikla

Vilnius, kovo 5 d. (ELTA) – Galimai neteisėtą kraujo plazmos išvežimą iš Lietuvos į Austriją tiriantys Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) pareigūnai apsilankę Sveikatos apsaugos ministerijoje ir kitose įstaigose paėmė įvairių dokumentų.

Teisėsaugininkai aiškinasi įtariamus, kad tuometinis sveikatos apsaugos ministras Rimvydas Turčinskas galimai neteisėtai leido bendrovei „Kraujo donorystės centras“ neturint privalomų leidimų išvežti perdirbti iš donorų surinktą šviežiai šaldytą kraujo plazmą iš Lietuvos į Austriją, už paslaugas galimai nepagrįstai apmokant Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis, tuo padarant valstybei didelę materialinę žalą.

STT Vilniaus valdyboje šiuo metu atliekamas dar vienas ikiteisminis

tyrimas dėl pernai balandį R. Turčinsko pasirašyto įsakymo dėl VŠĮ „Nacionalinis kraujo centras“ veiklos pertvarkymo, kuriuo VŠĮ „Nacionalinio kraujo centro“ Klaipėdos filialas (pastatai, įranga) buvo perduotas UAB „Kraujo donorystės centrai“.

Pernai R. Turčinsko vadovaujamoje Sveikatos apsaugos ministerijoje buvo rasta slapta pasiklausymo įranga. Dėl to Generalinėje prokuratūroje buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas, bet jis vėliau nutrauktas.

Po prezidento Valdo Adamkaus kritikos R. Turčinskas atsistatydino pernai birželį. Prieš tai R. Turčinskas turėjo aiškintis dėl tariamai neskaidraus greitosios pagalbos automobilių pirkimo, Nacionalinio kraujo centro pertvarkymo ir galimos korupcijos Valstybinėje vaistų kontrolės tarnyboje.

A. Valinskas nusizengė etikai

Vilnius, kovo 5 d. (BNS) – Seimo etikos ir procedūrų komisijos (EPK) pirmininką „velniop“ pasiuntęs Seimo pirmininkas Arūnas Valinskas nusizengė etikos principams.

Tai patvirtinusi Etikos komisija Seimo vadovui taip pat patarė ateityje suderinti savo elgesį su Politikų elgesio kodekse, Seimo statute ir kituose teisės aktuose nustatytais valstybės politikos elgesio principais ir reikalavimais.

Komisijos narys Egidijus Klumbys pateikė ir kitą, griežtesnį sprendimo variantą, kuriuo siūlyta pripa-

žinti, kad viešai Etikos komisijos sprendimus kritikavęs A. Valinskas nesivadovavo teise ir pakenkė ne tik komisijos, bet ir viso Seimo autoritetui. Tačiau šis sprendimo variantas daugumos komisijos narių pritarimo nesulaukė.

Komisijos dėmesio sulaukė A. Valinsko pasisakymai sausio mėnesį Utenos kultūros centre vykusio renginio metu. „Velniop tą Salamakiną! Dainavom ir dainuosim“, – tokį A. Valinsko pareiškimą adresuotą Seimo EPK pirmininkui A. Salamakinui, tuomet išgirdo renginio dalyviai.

Būtina pagreitinti žemės paėmimą

Vilnius, kovo 5 d. (ELTA) – Žemės paėmimas visuomenės poreikiams netenkina nei pačios visuomenės, nei žemės savininkų. Valstybės kontrolierė Rasa Budbergytė teigia, kad būtina sutrumpinti žemės paėmimo procesą, kuris dabar užtrunka nuo 3 iki 8 metų, bei aiškiai nustatyti, kaip apskaičiuojamas užmokestis už paimamą žemę ir kaip už ją atlyginama kitu turtu. Tai leistų sparčiau įgyvendinti numatytus projektus, o turto savininkai nepatirtų nepagrįstų nuostolių.

Lietuvoje visuomenės poreikiams jau paimta 218 žemės sklypų, kurių plotas – per 65 ha. Ateityje

statant elektros tiltus, tiesiant geležinkelį „Rail Baltica“ ir vykdant kitus projektus žemės paėmimas visuomenės poreikiams taps dar svarbesnis.

Beje, nustatyta atvejų, kai visuomenės poreikiams reikalingi žemės sklypai buvo perleidžiami, įkeičiami, pertvarkomi jau pradėjus žemės paėmimo visuomenės poreikiams procesą.

Kita vertus, pradėjus žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą, žemės savininkai neribotam laikui praranda galimybę ją parduoti, dovanoti ar kitaip ja naudotis, todėl jie gali patirti nuostolių.

Vilniaus rajono valdžia nenukabina nelietuviškų gatvių pavadinimų

Vilnius, kovo 5 d. (BNS) – Vilniaus rajono savivaldybė nenukabina gatvių lentelių su nelietuviškais rašmenimis ir prašo keisti įstatymus, tuo metu Vyriausybės atstovo tarnyba grasina antstoliais. Nepakeistos gatvių lentelės kabo Vilniaus rajono gyvenvietėse Maišiagalėje, Raudondvaryje ir Sudervėje.

Sausio pabaigoje Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT) paskelbė galutinę ir neskundžiamą nutartį, kad gatvių pavadinimai Lietuvoje turi būti rašomi tik valstybine kalba, nepaisant to, kad vienoje ar kitoje vietovėje gausiai gyvena tautinės mažumos.

Teismo duotas laikas, per kurį reikėjo pakeisti dvikalbes lenteles, baigėsi, tačiau Lenkų rinkimų akcijos valdoma Vilniaus rajono valdžia ne-

gali susitaikyti su tokia teismo nutartimi. Anksčiau rajono vadovai teigė, kad tam nėra pinigų.

Vilniaus rajono merė Marija Rekst teigė kreipusis į Teisingumo ministeriją su prašymu, kad ši išnagrinėtų galimybę keisti įstatymus, kad tautinės mažumos Lietuvoje galėtų savo teises ir laisves užtikrinti gimtąja kalba. Ministerija atsakymą žada pateikti iki balandžio.

Tuo metu Vyriausybės atstovo tarnyba Vilniaus apskrityje dar vasario pabaigoje Vilniaus rajono valdžiai priminė apie LVAT įpareigojimus ir teigė laukianti atsakymo. Sužinojęs, kad savivaldybė nesiėmė jokių veiksmų, Vyriausybės atstovas žadėjo artimiausiomis dienomis kreiptis į antstolius.

Pasaulio naujienos

Prasideda varžybos dėl NATO generalinio sekretoriaus pareigų

Vilnius, kovo 5 d. (Balsas.lt) – Sulaukusios, kada pradės dirbti JAV prezidento Barack Obama administracija, Europos Sąjungos (ES) šalys pradėjo siūlyti kandidatus, galinčius pakeisti NATO generalinį sekretorių Jaap de Hoop Scheffer, kurio mandatas galioja iki šių metų liepos 31 d., rašo nepriklausoma Briuselio naujienų svetainė EUobserver.

Europos Sąjungos (ES) šalys pradėjo siūlyti kandidatus, galinčius pakeisti NATO generalinį sekretorių. **SCANPIX** nuotr.

Nors iki Strasbūre ir Kelyje vykiančios NATO viršūnių susitikimo, kuriame bus minimas organizacijos 60 metų jubiliejus, liko mažiau nei mėnuo, šios karinės bendrijos šalys dar tik pradeda svarstyti, kas galėtų tapti naujuoju NATO vadovu, Nyderlandų ambasadorius prie NATO Herman Schaper sakė EUobserver.

Paklaustas, kokia tikimybė, kad NATO vadovu bus išrinktas kandidatas iš kurios nors Rytų Europos šalies, H. Schaper atsakė, kad jau buvo paminėti du galimi kandidatai – Lenkijos užsienio reikalų ministras Radoslaw Sikorski ir buvęs Bulgarijos diplomatijos vadovas Solomon Passy. Tačiau H. Schaper pridūrė, kad kandidatas į NATO generalinio

sekretoriaus pareigas turi būti patyręs ir sugebėti suvienyti šalis, o ne kurstyti jų nesutarimus. Tai sakydamas diplomatas akivaizdžiai turėjo omenyje apie Lenkijos URM vadovo anksčiau išsakytus kai kuriuos prieštarai vertinamus pranešimus, ypač Rusijos atžvilgiu. Karingas organizacijos vadovas būtų neparankus ne vien su Rusija draugiškus santykius palaikančioms Vakarų Europos šalims, tokioms kaip Vokietija ir Prancūzija, bet ir naujajai B. Obama administracijai, kuri siekia vengti šaltąjį karą primenančio susipriešinimo su Kremliumi.

Nyderlandų ambasadorius užsiminė apie neseniai pateiktą kitą pasiūlymą – išrinkti NATO vadove Prancūzijos dabartinę vidaus reikalų ir buvusią gynybos ministrę Michele Alliot Marie, pramintą „Madam NATO“. Tačiau Prancūzija ketina artimiausiu sugrįžti į NATO karinę vadovybę ir siekia užimti dvi aukščiausių karinių vadų vietas, todėl mažai tikėtina, kad Paryžiaus kandidatė taip pat bus išrinkta vadovauti organizacijai.

Daugelio nuomone, mažiausiai prieštaravimų keltų Danijos premjero Anders Fogh Rasmussen, kuris yra vertinamas palankiausiai ir lengvai užsitikrintų paramą abipus Atlanto, kandidatūra. Vienintelis premjero trūkumas – jo neigiamas įvaizdis arabų pasaulyje dėl 2006 m. Danijoje kilusio Muhammad karikatūrų skandalo. Dėl šios priežasties gali iškilti rimtų kliūčių organizacijos veiklai – pavyzdžiui, NATO operacijoms Afganistane.

Tarp galimų kandidatų taip pat minimas Norvegijos užsienio reikalų ministras Jon Gahr Store, ypač po neseniai NATO ambasadoriams jo pristatytos „puikios ataskaitos“ apie Šiaurės šalių saugumą.

Lietuva priešinasi, kad NATO atnaujintų santykius su Rusija

Atkelta iš 1 psl. „Manau, kad svarbu atnaujinti NRT (NATO ir Rusijos tarybą). Tai suteikia mums galimybę savo susirūpinimą išdėstyti tiesiogiai rusams, – sakė britų užsienio reikalų sekretorius David Miliband. – Tai taip pat sudaro sąlygas mums užsiminti klausimais, kurie rūpi abiem šalims.“

Kelios šalys norėjo atnaujinti oficialius NATO ir Rusijos tarybos susitikimus. Šioje Taryboje paprastai susitinka ambasadoriai, tačiau kartais rengiami ir ministrų, valstybių ir vyriausybės vadovų susitikimai. Prancūzija, Vokietija, Italija, Norvegija ir Ispanija tvirtina, kad apribojimai Rusijai – svarbiai energijos tiekėjai – duoda priešingus rezultatus, ir jau ne vieną mėnesį ragino atnaujinti oficialius ryšius. Nuo praėjusių metų pabaigos tokios nuostatos laikosi ir Didžioji Britanija.

JAV prezidentas Barack Obama paskelbė, kad bandydamas atnaujinti santykius ir suvienyti jėgas tokiais sunkiais klausimais kaip Iranas, branduoliniai ginklai ir priešraketinė gynyba, nusiuntė ilgą laišką Rusijos prezidentui.

„Yra ženklų, kad dauguma orga-

nizacijos narių laikosi tokios pačios nuostatos dėl ryšių atnaujinimo“, – sakė Vokietijos užsienio reikalų ministras Frank-Walter Steinmeier.

Tačiau NATO savo sprendimus priima vienbalsiai, ir bet kuri valstybė iš 26 jos narių gali sužlugdyti susitarimą. Kai kurios rytinės narės, tokios kaip Čekija, taip pat – Kanada, kurioje gyvena didelė gruzinių bendruomenė, entuziazmo šiuo klausimu nerodo.

Tuo tarpu JAV valstybės sekretorė Hillary Clinton pritarė NATO ir Maskvos aukšto lygio ryšių atnaujinimui ir sakė, kad dėl santykių su Rusija „laikas judėti į priekį“. „Nors kai kas NATO ir Rusijos tarybą supranta kaip apdovanojimą ar nuolaidą Rusijai, ją reiktų vertinti kaip mechanizmą dialogui tais klausimais, kuriais nesutariame, ir pagrindą bendradarbiavimui, kuris atitinka mūsų interesus“, – pažymėjo JAV valstybės sekretorė.

Jungtinės Valstijos tvirtai remia Gruzijos ir Ukrainos siekį įstoti į NATO ir kaip oficialaus dialogo atnaujinimo sąlygą nuolat nurodydavo reikalavimą, kad Rusija keistų taktiką.

EUROPA

HAGA

Turkijos lėktuvas praėjusią savaitę Amsterdame nukrito sugedus aukščiausiajai, pranešė olandų pareigūnai. Pasak jų, panašių sutrikimų tame lėktuve būta ir anksčiau, tačiau pilotai tais atvejais ėmėsi atitinkamų veiksmų. Pareigūnai perspėja lėktuvo gamintoją „Boeing“ ir visas lėktuvus „Boeing 737“ naudojančias oro bendroves būti budrias. Oro linijų bendrovės „Turkish Airlines“ lėktuvas „Boeing 737-800“ sudužo vasario 25 d. Lėktuve buvo 135 žmonės, kurių 9, tarp jų – 3 įgulos nariai, žuvo.

***

Tarptautinis baudžiamasis teismas (TBT) paskelbė, kad išduotas suėmimo orderis Sudano prezidentui Omar Hassan al Bashir dėl karo nusikaltimų Darfūre. 65-erių O. H. al Bashir ketinama pareikšti 5 kaltinimus nusikaltimais žmoniškumui ir 2 – karo nusikaltimais. Tačiau, anot atstovės spaudai, jis nebus kaltinamas genocidu, kaip reikalavo TBT vyriausiasis prokuroras.

KIJEVAS

Ukrainos ministrė pirmininkė Julija Tymošenko įsitikinusi, kad Ukrainai reikia pirmalaikių prezidento rinkimų. Ji taip pat sakė, kad dėl grivinos nuvertėjimo kaltas Nacionalinio banko „politinis sabotžas“, o Rusiją reikia nuginkluoti „karštais apkabinimais“. Premjerė taip pat pažymėjo, kad Ukraina kreipėsi į kelias šalis, tarp jų į JAV, Europos Sąjungą (ES), Rusiją, Kiniją ir Japoniją, ir veda derybas su Rusija, prašydama suteikti paskolą.

BERLYNAS

400 Irako pabėgėlių iš Sirijos ir Jordanijos stovyklų jau šį mėnesį atvyks į Vokietiją, pradedant vykdyti Europinę apgyvendinimo programą, pranešė žmogaus teisių stebėjimo grupės. Pernai lapkritį ES nusprendė priimti 10 tūkst. labiausiai pažeidžiamų pabėgėlių iš karo nusiaubto Irako. Vokietija yra pasirodusi priimti 2,500 pabėgėlių. Pirmoji žmonių grupė, į kurią įeina krikščionys ir kitų religinių mažumų atstovai, iš pradžių bus įkurdinta šiaurės Vokietijoje.

MINSKAS

Iš Lenkijos dienraščio „Gazeta Wyborcza“ korespondento Andrzeją Poczobut Baltarusijoje atimta akreditacija, be to, jam gresia kalėjimas už dalyvavimą neteisėtoje demonstracijoje, pranešė Lenkijos naujienų agentūra PAP. A. Poczobut, kuris yra Baltarusijos pilietis, buvo sulaikytas už dalyvavimą sausio 17 d. demonstracijoje prie Gardino lenkų sąjungos pastato.

BRIUSELIS

Pačiais žaliausiais miestais Stokholmą ir Hamburgą paskelbė Europos Komisija, atsižvelgdama į juose kilusį judėjimą kuo labiau rūpintis gyvenamąja aplinka. Švedijos sostinė švariausio miesto vardu galės didžiuotis ne tik šiais, bet ir 2010 m., o antras pagal dydį Vokietijos miestas Hamburgas – dar ir 2011 m. Šiomet tapti pačiu švariausiu Europos miestu norėjo ir Amsterdamas, Bristolis, Kopenhaga, Oslas, Freiburgas ir Miunsteris.

RUSIJA

MASKVA

Rusijos premjeras Vladimir Putin perspėjo Ukrainą, jog jai vėl bus sustabdytas dujų tiekimas, jei iki kovo 7 d. nesusimokės. Ji pridūrė, Rusiją „pasiekia žinios apie bandymus atimti tranzito sutarties originalą“. „Norime atkreipti į tai Europos Komisijos ir visų dujų vartotojų Europoje dėmesį“, – pabrėžė Rusijos premjeras. Ukrainos prezidentui Viktor Juščenkai pavaldi Valstybės saugumo tarnyba nesėkmingai bandė iš įmonės „Naftogaz“ atimti sutarčių su „Gazprom“ dėl dujų tranzito ir tiekimo originalus, o tai galėtų sutrukdyti vykdyti susitarimus.

JAV

WASHINGTON, DC

Didžiosios Britanijos premjeras Gordon Brown baigė kelionę Washington taip ir nesulaukęs akivaizdaus palaikymo, kurio tikėjosi iš artimiausio savo šalies sąjungininko. JAV Kongrese pasakyta itaigią ministro pirmininko kalbą, kurioje jis ragino Britanijos ir Jungtinių Valstijų vadovus kovoti su pasauline ekonomikos krize, nustelbė britų žinias klaidos pareiškimai, kad JAV prezidentas B. Obama nepakankamai pagarbiai elgėsi su G. Brown. Britų lūkesčius sutrikdė ginčai dėl protokolo.

ATLANTIC Express Corp. **1-800-775-SEND**
www.atlanticexpresscorp.com

Ocean Freight 	Krovinių gabenimas laivu į visas pasaulio šalis.
Auto Export 	Air Freight
Small Packages 	Trucking

Krovinių gabenimas lėktuvu į visas pasaulio šalis.
Automobilių pirkimas bei siuntimas į visas pasaulio šalis.
Krovinių pervežimas visoje Amerikoje.
Smulkių siuntinių siuntimas bei pristatymas į namus Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Baltarusijoje bei Ukrainoje.

8801 78th Ave Bridgeview, IL 60455 Tel. 1 708-599-9680
Fax. 1 708-599-9682 Tel. 1 800-775-7363

Lietuvių archyvai, archyvų, archyvams...

PETRAS PETRUTIS

Vieną dieną dažnai skambėjo Lituanistikos tyrimo ir studijų centro (LTSC) telefono skambutis. Dažniausiai skambinėjo „biznierių“ įkinkyti žmonės, siūlydami savo patarnavimus. Paskambinusiems tekdavo mandagiai padėkoti už dėmesį. Vieną kartą skambtelėjus telefonui ir atsiliepiant pasakius, kad Lituanistikos tyrimo ir studijų centras klauso, pasigirdo rimtu tonu kalbantis lietuviškas balsas paklausė:

– Ar jūs turite dailininko Adomo Varno paveikslų?

– Taip, pas mus yra keletas dailininko Varno darbų, – jam buvo atsakyta.

– Aš norėčiau juos nupirkti – pasakė telefonu kalbėjęs žmogus.

– Atsiprašau, bet mes nieko nepardavinėjame, išskyrus mūsų ir ne mūsų išleistas knygas – taip buvo jam pasakyta.

Deja, tam žmogui tokio paaiškinimo nepakako. Toliau kalbėdamas jis piktokai pasakė:

– Vadinasi, jūs sandėliuojate paveikslus, niekam jų nerodote ir nepardavinėjate.

Toliau tęsdamas pridūrė, jog mes turėtume save vadinti sandėlininkais. Taip manantiems reikėtų pasakyti, kad LTSC dirbantys asmenys nėra jokie sandėlininkai, o lietuviškų archyvinų gėrybių saugotojai.

Esu sužavėtas, kiek daug sukaupti įvairiausių dalykų turi JAV lietuviai, kiek daug dirba be atlyginimo, kiek daug išsaugojo iš mūsų praeities ateitiems kartoms. Man belieka padėkoti ir visai Lietuvai skelbti apie jūsų nepaprastą darbštumą ir kruopštumą.

2009 m. spalio 15 d. *vyk. + J. Kauneckas*

LTSC yra įsikūręs Čikagos lietuvių Jaunimo centro patalpose.

Tikslus adresas toks:

5620 S. Claremont Ave.,
Chicago, IL, 60636-1030

Tel.: 773-434-4545

Fax.: 773-434-9363

Tinklalapis:

www.lithuanianresearch.org

Galima sakyti, kad čionai prieglobstį randa visa tai, kas dvelkia lituanistika. 1981 m. priimtuose įstatymuose be kita ko numatyta išsaugoti mūsų mokslo ir kultūros ver-

tybes, periodiką, rankraščius, žemėlapius, audinius ir t. t. Taip pat numatyta sudaryti žmonėms sąlygas naudotis surinkta medžiaga.

LTSC archyvuose yra daugybė archyvinų gėrybių. Jų gausybėje yra visokių retenybų. Archyvuose saugojama apie 60 veikusių ir tebeveikiančių lietuvių organizacijų fondai.

LTSC rėmuose veikia Pasaulio lietuvių archyvas, Žilevičiaus-Kreivėno lietuvių muzikologijos archyvas, lietuvių medicinos muziejus ir archyvas, S. Budrio fotoarchyvas, vaizdinių-garsinių priemonių skyrius, J. Dainausko biblioteka ir archyvas, LTSC meno archyvas, Ramovėnų laisvės kovų muziejus ir kt.

Visuose veikiančiuose LTSC poskyriuose yra daug pinigais neįvertinamų retenybų. Visa tai sudaro didžiulį turtą. Tai turtingas lietuvių išėivijos aruodas. LTSC savo ištekliais dalinasi su tėvyne Lietuva. Anksčiau buvo ir dabar tebėra renkamos knygos ir leidiniai siuntimui į Lietuvą.

Dažnokai LTSC archyvuose lankosi Lietuvos mokslininkai bei kultūros darbuotojai. Jiems sudaromos sąlygos apsistoti, buitiniam išsilaikeimui ir darbui. Štai vienas iš daugelio svečių knygose esamų įrašų: „Šviečiai prisiminsiu šį Kultūros židinį, jame dirbančius žmones, kurie aukoją savo laiką, kaip Dievo bitės renka dvasinius lobius... Dėkoju už nuoširdų priėmimą ir paramą renkant medžiagą monografijai apie dailininką Adomą Varną.“ Pasirašė iš Vilniaus atvykusi Zita Žemaitytė. Data: 1990 m. rugsėjo-spalio mėn.

Svečių knygose yra didelis skaičius lietuvių, anglų ir kitomis kalbomis panašių atsiliepimų ir padėkos žodžių.

Sakoma, kad visuose pasaulio muziejuose ir archyvuose trūksta laisvos vietos. Tačiau reikalui išitikus, visuomet ji surandama. Panaši padėtis susidarė ir LTSC. Šis centras, nepaisant vietos trūkumų, savo patalpose gali priglauti viską, kas yra susiję su lietuvių išėivija ir lietuviybės išlaikymu. Lietuvių organizacijų vadovybės ir pavieniai asmenys turėtų rimtai galvoti ne vien apie praeitį ir dabartį, bet ir apie ateinančias dienas.

Norėtusi teigti, kad tinkamiausia vieta lietuvių išėivijos veiklos medžiagos ilgesniam išlaikymui yra muziejai ir archyvai. Vienas tokių yra Čikagoje veikiančias LTSC. Deja, negalima girtis LTSC gerove. Šis centras, remiamas Lietuvių Fondo, įskaitant ir gaunamą šokią tokią pagalbą iš Lietuvos, čia veikiančių lietuvių organizacijų bei pavienių asmenų dar vis pajėgia išsilaikyti ir rikiuotis pagrindinių lietuviybės išlaikymo institucijų eilėse. Atviriau kalbant, tenka pasakyti, kad šio centro darbuotojų darbo sąlygos ir atpildas beveik prilygsta anksčiau patirto išėiviškojo gyvenimo normoms. Čia dirbama beveik neapšildomose patalpose veltui arba pusdykiai. Tik pora centro darbuotojų gauna minimalų atlyginimą. Ankstyvesnių ir dabartinių darbuotojų skaičius siekia porą dešimčių. Anksčiau, dabar ir ateityje bus pageidaujama talka ir parama. Visada bus dėkojama sąmoningiems tautiečiams, kurie įvertina ir jaučia pareigą paremti atliekamų darbų eigą.

LTSC tarybai pirmininkauja prof. dr. Vytautas Bieliauskas. Valdybos pirmininkas – prof. dr. Jonas Račkauskas, vicepirmininkas – dr. Robertas Vitas. Vykdomoji pirmininkė yra Kristina Lapienytė-Bareikienė, o archyvų direktorė – Skirmantė Jakštaitė-Miglinienė.

LITUANISTIKOS TYRIMO IR STUDIJŲ CENTRAS

Namams Paskolos, Apdraudos Sąskaitos

**MUTUAL FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO**

2212 West Cermak Road, Chicago, IL 60608
(773) 847-7747

Stephen M. Oksas, *President*

Patarnaujam Čikagos ir Apylinkių Lietuviams Daugiau Kaip 100 Metų.

IŠNUOMOJA

Nebrangiai išnuomojamas
gražus 4 kamb. butas
su baldais. Kedzie ir 66 pl.
Naujesniame name.
Tel. 708-656-6599

**Skelbimų skyriaus
tel. 773-585-9500**

Gerumo vakaras Jaunimo centre

Fotoreportažas

„Lietuvos Vyčių“ (vadovė Lidija Ringienė) šokėjėlės.

Solistei Genovaitei Bigenytei pritaria ansamblis „Gabija“ (vadovė Genė Razumienė).

Smagiai sukasi „Suktinio“ poros.

Skudučiuoja „Gabija“.

LAIMA APANAVIČIENĖ

Sukosi ir sukosi malūnas Jaunimo centro didžiosios salės scenoje, įsukdamas į gerumo ratą visus, atėjusius vasario 28-ąją į šį labdaros vakarą, skirtą Jurbarko rajone esantiems Viešvilės vaikų globos namams paremti. Nepaisant, kad visus palietė ekonominiai sunkumai, žmogiškumo daigas tebeveši. Gaila tik vieno, kad patys tėvai nesupranta, kokią žalą jie daro vaikams – vaikų namai Lietuvoje perpildyti. Ir ne tik Viešvilėje. Lietuvoje alkoholio liūnas kasmet įtraukia vis daugiau suaugusiųjų, o vaikų namuose daugėja globos reikalingų vaikų. Tad smagu, kad atsiranda žmonių, norinčių tiems vaikams padėti.

Šį kartą labdarai susibūrė keletas Čikagoje veikiančių kolektyvų: liaudies muzikos kapela „Sodžius“ (vadovas Rimantas Pumputis), kanklių ir skudučių ansamblis „Gabija“ (vadovė Genė Razumienė), tautinių šokių grupės „Suktinis“ (vadovai Salomėja ir Vidmantas Strižigauskai) ir „Lietuvos Vyčiai“ (vadovė Lidija Ringienė) bei solistė Genutė Bigenytė. Gražią idėją parėmė „Lithuanian Plaza“ ir „Kunigaikščių užėiga“, „Litusco“. Koncertas buvo nemokamai filmuojamas, o jo įrašas bus nusiųstas Viešvilės vaikų globos namams kartu su surinktomis lėšomis. Susirinkę žiūrovai prisidėjo savo aukomis, na ir plojimais. Džiugino ir University of Illinois at Chicago studijuojantys lietuviai. Gražus studentų būrelis, pasipuošę vardinais marškinėliais, dalyvavo labdaros vakare. Ir ne tik dalyvavo, bet ir padėjo rengėjams. Žodžiu – kiekvienas įnešė savo dalelę.

Koncertas prasidėjo gražiu rengėjų sumanymu – parodyti susirinkusiems Viešvilės vaikų globos namus ir papasakoti apie jų veiklą. Visus sužavėjo mažojo šių vaikų namų auklėtinio Mindaugėlio pasakojimas, kuriame jis prisipažįsta, nors ir gerai vaikų namuose, bet pas bobutę yra geriausia.

Salėje kartu su žiūrovais filmo kadrus stebėjo ir buvęs Viešvilės globos namų auklėtinis Ramūnas Konstantinavičius. Susirinkusiuosius nu-

stebino žinia, kad „Gabijoje“ grojantis Algis Razumas yra užaugęs Smailininkų, o du jo broliai – Viešvilės vaikų globos namuose. Visus sujaukino vakaro vedėjos Daivos Švabienės perskaitytas amerikietės Roberta DeLuca iš North Carolina atsiųstas laiškas, kuriame ji pasakoja savo šeimos istoriją – jų šeimoje auga du broliukai Kazys ir Raimundas, kažkada augę Viešvilės vaikų globos namuose.

Didelis būrys žiūrovų, tarp kurių matėsi ir amerikiečių, nuoširdžiai plojo atlikėjams, fotografavo šventės akimirkas atminčiai.

Viešvilės vaikų globos namams surinkta mažiausiai 4,500 dolerių. Kartu su renginio vaizdo įrašu šie pinigai netrukus pasieks Viešvilę.

Ziūrėdami nuotraukas dar kartą pabūkime šiame gerumo vakare ir prisiminkime, kad tokių vakarų niekada nebus per daug. Pagalbos laukia ne tik Lietuvoje gyvenantys, ji reikalinga ir nelaimės ar ligos ištiktiems JAV lietuviams. O ar reikia sakyti, koks džiaugsmas yra dovanoti! Tad būkime dosnūs.

Vakarą vedė Daiva Švabienė.

Gausiai susirinkę žiūrovai negalėjo plojimū. Priekyje sėdi University of Illinois at Chicago studentai.

Laimos Apanavičienės nuotr.

Nuotraukoje (iš d.) K. Matulevičius–„Radvila” ir vyteniečiai A. Jaškevičius–„Kovas”, S. Gudaitis–„Husaras”, J. Papartis–„Anbo” prie sovietų okupanto sušaudytų 4 vyteniečių kapų Marijampolėje.

Laisvės kovų veteranui „Radvilai” 85–eri!

EDMUNDAS SIMANAITIS

Kovarnių diena – sena lietuvių pavasario šventė, mat tuo metu į mūsų kraštus parskrenda kovai ir kovarniai. Su krikščionybės atėjimu į Lietuvą Kovarnių diena buvo pervadinta į Lietuvos globėjo Šv. Kazimiero vardines ir tapo reikšminga bei labai laukiama diena.

Lygiai prieš 85-erius metus tą pačią Kazių dieną Vilkaviškio apskrities Vidgirių kaimo gyventojų Matulevičių šeimoje gimė berniukas, kurį pakrikštijo, kaip žmonėse kalbama, atsineštiniu vardu – Kazimieru.

Antinacinio pasipriešinimo dalyvis

Aštuoniolikmetis jaunuolis susipažino su Marijampolės cukraus fabriko energetiku inžinieriumi Vincu Selioku, kuris tuomet buvo antinacinio Lietuvių Fronto (LF) Sūduvos krašte vadovas. Pastarojo pakviestas Kazys išitraukė į antinacinio pogrindžio veiklą. Tėvams sutikus, tėviškėje įrengė dvi slėptuves. Buvo atgabenta rašomoji mašinėlė, rotatorius, ir pradėtas leisti krikščionių demokratų partijos laikraštis „Į laisvę”. Be to, čia buvo spausdinami antikomunistiniai bei antinaciniai atsišaukimai, skelbimai, platinami po visą Lietuvą.

Frontui slenkant į Vakarus, sovietinės reokupacijos akivaizdoje teko apsispręsti – o kas toliau? Kazys su bendraminčiais – savo kaimynu Albinu Ratkeliu, broliais Vytautu bei Vladu Gavėnais – pasitraukė į pogrindį. Vėliau Vytautas–„Vampyras” tapo kuriamos Vytauto rinktinės vadu, o Albinas–„Oželis” ėjo tos pačios rinktinės rinktinės žvalgybos skyriaus viršininko pareigas.

Tauro apygardos štabo pareigūnas

Tauro apygardos vadovybė veikiai pastebėjo nemažą pogrindinio darbo patirtį turintį jaunuolį Kazį. Jis daug ir vaisingai pasidarbo prie apygardos laikraščio „Laisvės žvalgas” leidimo. Tauro apygardos vadas „Mykolas Jonas” savo 1946 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. 10a Kazį–„Radvilą” paskyrė apygardos štabo ryšininku ypatingiems pavedimams.

Tuo pačiu įsakymu veikianti laisvės kovotojų grupė SIAUBAS buvo pertvarkyta į laisvės kovotojų būrį VYTENIS, tiesiai pavaldų Tauro apygardos štabui, o būrio vadu paskirtas laisvės kovotojas „Žaibas”.

Įsakymo p. 2 bylojo: „VYTENIO būrys, kaip atskiras vienetas, neįeina į RINKTINĖS sudėtį, o visus įsakymus ir nurodymus gauna tiesiai iš Apygardos ir visus atsiskaitymus veda tik su Apygardos štabu.” Ryšys su štabu vyko per ryšininką „Radvilą”. Aš priklausiau šio būrio pirmajam skyriui. Toks Laisvės kovų meto ryšys sieja keturis išlikusius vyteniečius su garbiuoju Jubilatu.

Pelnės aukštųjų vadų pasitikėjimą

Vienos apklausos metu „Radvila” buvo paklaustas, koks įvykis ar asmuo iš okupacijos ir pogrindinės veiklos jam labiausiai įsiminė. Jis atsakė: „Pagal užimamas pareigas daugiausia teko bendrauti su Laisvės kovos sąjūdžio vadais. Mane, jaunuolį, stebino vadų asmenybės, jų ryžtingas, pasiaukojantis darbas kovoje su okupantais ir Tėvynės išdavikais. Tai – amžiną atilsį BDPS prezidiumo pirmininkas Vincas Seliokas–‘Gintautas’, Tauro apygardos vadai Zigmantas Drunga–‘Mykolas–Jonas’ ir Antanas Baltūsis–‘Zvejys’.”

Lietuva klestės be apsišaukėlių „gelbėtojų”

Į kitą klausimą, kokią matote ateities Lietuvą?, Kazys nedvejojdamas atsakė: „Tikiu, kad nepriklausoma Lietuvos valstybė taps klestinčia, laisva darnios demokratijos šalimi be apsišaukėlių ‘gelbėtojų’, be apsimetėlių politikierių, be visokio plauko tautos išdavikų. Su melu, klastomis, apgaule mums ne pakeliui. Noriu tikėti, kad mūsų Tėvynė jau niekada nepatirs okupacijos ir genocido kančių pasikartojimo. Vardan tos Lietuvos vienybė težydi!”

„Radvila” 1947 m. birželio 12 d. pateko į čekistų pasalą, buvo sužeistas ir suimtas.

Tada teko minti skaudžius Gulago kelius, patiriant ir alkį, ir šaltį, ir kankinimus ir patyčias. Kazimieras–„Radvila” dvasioje niekada nepalūžo. Šiandien iš Tauro apygardos štabo pareigūnų tėra išlikęs tik jis vienas – nuoseklus laisvės kovotojas, veikęs prieš nacionalsocialistinio ir komunistinio totalitarinių režimų vykdomą genocido politiką.

Belieka pasveikinti Laisvės kovų veteraną Kazimierą–„Radvilą” garbingo Jubiliejaus proga ir palinkėti šviesių dienų mūsų laisvoje stiprėjančioje Tėvynėje.

Brangi mama ir močiutė

A † A NIJOLĖ SVYČIULYTĖ GRINIENĖ

Mirė 2009 m. vasario 18 d., sulaukusi 79 metų amžiaus.

Gimė 1929 m. lapkričio 8 d. Kaune, Lietuvoje. Į Ameriką atvyko 1948 m.

Gyveno New York, Čikagoje, prie Los Angeles Kalifornijoje ir nuo 1976 m. Aleksandria, VI.

Velionė buvo Lietuvos prezidento dr. Kazio Griniaus sūnaus Liūto Griniaus našlė.

Nijolė buvo aktyvi Vašingtono skaučių židinio narė. Gyvendama Kalifornijoje buvo Palangos tunto tuntininkė.

Nuliūdę liko: duktė Audra su vyru Richard ir jų vaikai Kristina, Kevin ir Aleksas; duktė Nida su vyru Bill ir jų vaikai Liutas, Laura, Mindaugas, Monika ir Gintaras; sūnus Aras su sūnumi Michael; sūnus Vytis; brolis Donatas Siliūnas bei giminės Lietuvoje.

Laidotuvės bus privačios.

Norintys pagerbti a. a. Nijolės atminimą prašome aukoti „Skautų aidui” arba „Vaiko vartai į mokslą” labdaros organizacijai.

Nuoširdžiai kviečiame pasimelsti už a. a. Nijolės sielą.

Liūdinti šeima

Margumynai

„YouTube” orkestre gros ir lietuvis

Interneto paslauga „YouTube” baigė rinkti muzikantus savo simfoniniam orkestrui. Jame gros 90 žmonių iš 30 šalių.

Norintiems groti svetainės orkestre „YouTube” pasiūlė dalyvauti konkurse. Jie turėjo iki sausio 28 d. patalpinti video įrašą, kuriame bet koku instrumentu reikėjo sugroti specialų kompozitoriaus Tan Dun sukurtą kūrinį.

Konkursui buvo pateikta beveik 3,000 paraiškų. Vėliau profesionalūs muzikai iš Londono ir San Francisco simfoninių orkestrų bei Honkongo, Berlyno ir New York filharmonijų

orkestrų atrinko 200 muzikantų. 90 laimėtojų, grojančių 26-iais instrumentais, buvo išrinkti balsuojant „YouTube” svetainėje.

Balandžio mėnesį muzikantai dalyvaus trijų dienų praktiniuose užsiėmimuose New York, o balandžio 15 d. orkestro laukia pagrindinis prizas – koncertas Carnegie Hall. Diriguos Michael Tilson Thomas iš San Francisco simfoninio orkestro.

Lietuvai orkestre atstovaus birbyninkas Darius Klišys. Jis į orkestrą pateko birbyne sugrojęs ne privalomą kūrinį, o A. Mozarto „Adagio”.

Balsas.lt

„Metropolitan-Opera” užstatė Chagall freskas

New York teatras „Metropolitan-Opera” užstatė dvi Mark Chagall freskas, puošiančias teatro foje.

Kaip teigia teatro spaudos atstovas Peter Clark, kalbama „apie ilgalaikę paskolą”, kurios dydį jis atsisakė pasakyti. Freskos liks teatro foje Lincoln centre. Kiek buvo įvertinti darbai, Clark nepasakė.

Didžiules (9,1x11 metrų) freskas

„Muzikos triumfas” ir „Muzikos pradžia” Chagall „Metropolitan-Operai” sukūrė 1967 metais.

Anksčiau legendinis New York muzikinis teatras paskelbė, kad dėl sunkios finansinės būklės priverstas atsisakyti keturių didelio biudžeto spektaklių ir 10 proc. sumažinti vadovybės algas.

Balsas.lt

R. Kvintas baigia lipdyti skulptūrą V. Kernagiui

Skulptorius Romas Kvintas baigia lipdyti skulptūrą Vytautui Kernagiui, kuri kelias į liejyklą, o gegužės pabaigoje bus atidengta Nidoje.

R. Kvintas skaičiuoja skulptūrą kūręs apie penkis mėnesius. Pusantro mėnesio skulptūra bus liejama, o statymo darbai numatyti gegužės antroje pusėje – bronzinė skulptūra, planuojama, turėtų būti atidengta per maestro gimtadienį.

Kaip pasakoja R. Kvintas, ant Kuršių marių kranto iškilianti skulptūra bus natūralaus dydžio. „Tai bus sėdinčio ant suolo žmogaus, laikančio gitarą rankose, skulptūra. Ir tokia artistiška poza: truputį pakelta galva, šiek tiek primerktos akys”, – pasakojo skulptorius.

Į jo dirbtuves jau atkeliavęs ir suoliukas iš Nidos – R. Kvintas išlies originalų suolelį, ant kurio pasodins

V. Kernagio skulptūrą. „Ant jo bus galima atsisėsti, šalia pabūti, pabendrauti”, – tikina skulptorius.

R. Kvintas yra ir estrados atlikėjo Danieliaus Dolskio paminklo kūrėjas. Paminklas atidengtas 2007-ųjų lapkritį Kauno Laisvės alėjoje prieš „Metropolio” restoraną.

„Kurti asmenybių skulptūras man yra toks iššūkis, kai aš ne tiek turiu parodyti, kad esu menininkas, bet čia svarbiau yra asmenybė, kurią bandau įamžinti. Ir tai ganėtinai sudėtinga – perteikti charakterį, kad žmonės pamatę galėtų pasakyti: „Va, tai yra jis”, – lrt.lt pasakoja R. Kvintas.

Dainų autorius ir atlikėjas V. Kernagis mirė prieš metus.

Monika Kutkaitytė
LRT

DIENRAŠČIO „DRAUGAS“ (1009–2009) JUBILIEJINIS KONCERTAS

Edvinas Minkštimas ir Edmundas Seilius

kovo 22 d. 2 val. p.p.

**Maria gimnazijos auditorijoje
6727 S. California Ave., Chicago, IL 60629**

Koncerto programą atliks solistai **Edmundas Seilius** (tenoras) ir **Kristina Zmailaitė** (sopranas).
Akompanuos **Edvinas Minkštimas**.

Bilietus į koncertą galima įsigyti „Draugo“ administracijoje, parduotuvėje „Lietuvėlė“ ir sekmadieniais Pasaulio lietuvių centre, Lemonte pas platintojus.

Kristina Zmailaitė

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

◆ **Už a. a. poetą Kazį Bradūną šv.** Mišios bus aukojamos kovo 8 d. sekmadienį. 10 val. r. Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčioje, Brighton Park. Lietuvių rašytojų draugija, užprašiusi šias šv. Mišias, kviečia čikagiečius šiose Mišiose dalyvauti ir maldoje prisiminti mūsų poetą a. a. Kazį Bradūną.

◆ **„Draugas“ jubiliejiniam koncertui** ruošia reklaminį leidinį – Sveikinimo programą. „Draugo“ leidėjai prašo kiekvieno lietuvių, prenumeratoriaus bei organizacijų vadovų atsiųsti sveikinimą su informacija apie savo veiklą. Prašoma auka už vieną puslapį – 200 dol., pusė psl. – 100 dol., „auksinis puslapis“ – 500 dol. Savo aukas su tekstu siųsti: „Draugo“ administracija, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629 iki kovo 5 d. Aukos nurašomos nuo federalinių mokesčių.

◆ **Balzeko lietuvių kultūros muziejaus Geneologijos skyrius**, 6500 S. Pulaski Rd., Chicago, IL 60629, šeštadienį, kovo 14 d., 3 val. p. p. kviečia į paskaitą „Geneologiniai tyrinėjimai: Šv. Kazimiero lietuviškos kapinės Čikagoje“. Šv. Kazimiero lietuviškų kapinių direktorius Petras Blekys pasakos kapinių istoriją, apie jų struktūrą ir galimybes kapinėse surasti giminaičių kapus. Daugiau informacijos teikia Karilė Vaitkutė telefonu 773-582-6500.

◆ **Kovo 8 d. 12:15 val. p.p.** Pasaulio lietuvių centre, Lemonte vyks Kovo 11-osios minėjimas-koncertas. Šventiniame renginyje dalyvaus LR užsienio reikalų ministras Vygaudas Ušackas, kuris atsakys į Jūsų klausimus. Koncertuos Kauno muzikinio teatro solistas Juozas Janušaitis ir akordeonistas Vytautas Janušaitis. Taip pat jūsų laukia Algimanto Barnišio ansamblio muzika, skanūs restorano „Kunigaikščių užėiga“ valgiai. Tel. pasiteiravimui: 773-767-8806 arba 773-627-2137 (A. Barniškis).

◆ **Kovo 8 d., sekmadienį, Cicero** Šv. Antano parapijoje po lietuviškų 9 val. r. šv. Mišių ruošiamą „Juokų kauliukų“ klubo humoro programa, kuri vyks parapijos didžiojoje salėje. Kviečiami ne tik Cicero parapijos žmonės, bet ir svečiai iš toliau.

IŠ ARTI IR TOLI...

◆ **Šeštadienį, kovo 21 d., 2 val. p. p.** kviečiame į klasikinės muzikos koncertą Nekalto Prasidėjimo seserų sodyboje (600 Liberty Hwy., Putnam, CT 06260). Programą atliks smuikininkė Edita Orlynytė. Koncerto pelnas bus skirtas Neringos stovyklos veiklai paremti.

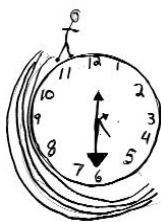
◆ **Birželio 5–7 dienomis** Neringos stovyklavietė kviečia visus į kasmetinę talką. Apie atvykimą prašome pranešti el. paštu: vida@neringa.org

Skelbimų skyrius tel. 1-773-585-9500

Filisterių skautų sąjungos Čikagos skyriaus sueigos, skirtos Vasario 16-ajai paminėti, įvykusios 2009 m. vasario 8 d. Pasaulio lietuvių centre, Lemonte, dalyviai. Sėdi iš k.: Jūratė Variakojienė, Aušrelė Sakalaitė, Birutė Vilutienė, skyriaus pirm. Jolanda Kerelienė, ASS vadijos pirmininkas Vytenis Kirvelaitis, Kristina Vaičikonienė ir Jonas Variakojis.

Stovi iš k.: Antanas Paužuolis, Leonas Maskaliūnas, Vilija Staškevičienė, Svajonė Kerelytė, Juozas Liubinskas, Rasa Aleksūnienė, Daila Liubinskienė, Aldona Meiluvienė, Dalia Povilaitienė, Dalia Ječienė, Kęstutis Ječius ir Algirdas Stepaitis.

Mieliams skaitytojams primename, kad naktį iš šeštadienio į sekmadienį laikrodžio rodyklės reikia pasukti viena valanda pirmyn.

Čikagos visuomenė kviečiama į susitikimus su LR Užsienio reikalų ministru Vygaudu Ušacku šeštadienį, kovo 7 d.

2 val. p. p. Balzeco lietuvių kultūros muziejuje, 6500 S. Pulaski Rd., Chicago, IL 60629
3:20 val. p. p. „Seklyčioje“, 2711 W. 71st. Street, Chicago, IL 60629.

„Draugo“ knygynėlyje

„Vladas Jakubėnas. Dokumentai, laiškai, straipsniai, atsiminimai, kūrybos apžvalga“

Gegužės 15 d. minėsime kompozitoriaus Vlodo Jakubėno 105-ąsias gimimo metines. Manau, kad daugeliui, kurie pažinojo kompozitorių ta proga vertėtų pavartyti Irenos Skomskienės sudarytą ir 1999 metais Kaune Petro Petronio leidykloje išleistą knygą „Vladas Jakubėnas. Dokumentai, laiškai, straipsniai, atsiminimai, kūrybos apžvalga“.

Kiek daug sugebėjo aprėpti ir nuveikti šis neeilinis kompozitorius, muzikologas, pianistas, muzikos veikėjas. Turėtume didžiutis, kad ši asmenybė puošia ir turtina Lietuvos muzikos istoriją ir džiaugtis tuo, kad pagaliau po ilgų kelionių kompozitorius „grįžo“ į Lietuvą.

1944–1949 m. pasitraukęs iš Lietuvos kompozitorius gyveno Vokietijoje, mokė vaikus karo pabėgėlių stovyklose. 1949 m. išvyko į JAV, Čikagoje vertėsi privačiomis muzikos pamokomis, akompanuodavo tautiečių koncertuose, vargonininkavo bažnyčioje, rašė spaudoje apie išeivijos muzikinius renginius ir kitais muzikos klausimais, skaitė pranešimus, dirbo muzikos mokyklose.

Jis ir vienas 1956 m. JAV ir Kanados lietuvių dainų šventės organizatorių, kartu su Genovaite Aleksūnaite – šventės akompaniatorius. Akompanavo ir Aštuntojoje dainų šventėje 1961 m. Apie visa tai sužinosite leidinyje.

Taip pat knygoje skelbiama pluoštas kompozitoriaus straipsnių,

recenzijų, laiškų, amžininkų atsiminimų. Supažindinama su V. Jakubėno draugijos Čikagoje ir jos Lietuvos skyriaus veikla.

Knygos kaina — 13 dol. Knygą galima įsigyti paštu, pridėdant 10,25 proc. mokesčių, užsisakant IL valstijoje. Persiuntimo kaina – 5 dol. Persiunčiant daugiau knygų, už kiekvieną papildomai siunčiamą knygą – 2,5 dol. siuntimo mokesčiai. Prieš perkant prašome paskambinti administracijai tel. 773-585-9500.

Paruošė **L. A.**

Kompozitorius, pianistas, kritikas, publicistas, pedagogas

Vladas Jakubėnas

„Draugo“ knygynėlio adresas: 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629
Tel. pasiteiravimui: 773-585-9500